

- посилити громадський контроль за діяльністю вищої управлінської еліти та забезпечити наближення інтересів вищої управлінської еліти до інтересів і потреб населення.

У перспективі подальші дослідження у даному напрямі мають сприяти конкретизації заходів, а також механізмів їх нормативно-правового та іншого забезпечення процесу формування вищої управлінської еліти України.

Список використаних джерел

1. Про робочу групу з підготовки пропозицій щодо утворення та формування Президентського кадрового резерву "Нова еліта нації" : Розпорядження Президента України від 9 лип. 2010 р. № 1017/2010-рп. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1017%2F2010-%F0%EF>
2. Офіційний сайт Національної академії державного управління при Президенті України / новини 18 берез. 2011 р. - Режим доступу : http://www.academy.gov.ua/news/news_2011/news_2011_03_20.html
3. Гончарук Н. Т. Керівний персонал у сфері державної служби України: формування та розвиток : монографія / Н. Т. Гончарук. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2007. - 239 с.
4. Гончарук Н. Формування вищої політико-управлінської еліти України / Н. Гончарук, Н. Артеменко // Актуальні проблеми держ. упр. : зб. наук. пр. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2005. - Вип. 3 (21). - С. 190-200.
5. Кухта Б. Політичні еліти і лідери / Б. Кухта, Н. Теплоухова. - 2-ге вид. - Львів : Кальварія, 1997. - 224 с.

Володимир Корженко,
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри політології
та філософії ХРІДУ НАДУ
Любов Хашиєва,
аспірант ХРІДУ НАДУ

Становлення концепції Governance у процесі формування сучасного європейського адміністративного простору

Статтю присвячено аналізу західної політико-управлінської концепції Governance з позицій комунікативної парадигми, її змістової еволюції в процесі формування сучасного європейського адміністративного простору.

Ключові слова: врядування, ефективне врядування, комунікативна парадигма, теорія комунікативної дії, суб'єкт управління, інтерсуб'єктивність, актори суспільного розвитку.

The article is devoted to analysis of western political and administrative conception of Governance from the position of the communicative paradigm, of its contents evolution in the process of modern European administrative space formation.

Key words: governance, good governance, communicative paradigm, theory of communicative action, subject, intersubjectivity, actors of social development.

Постановка проблеми. Глобальні трансформаційні процеси економічного, політичного й соціального характеру, що відбулися наприкінці ХХ ст., зумовили необхідність докорінного перегляду численних теорій і понять, відмови від застарілих моделей та пошуку нових альтернативних шляхів розвитку суспільства. На тлі цих змін перед Україною, як і перед іншими країнами світу, постає питання щодо формування сучасної парадигми державного управління й побудови на її основі управлінської системи, яка б відповідала викликам сьогодення та була спроможна ефективно функціонувати в умовах інформаційної цивілізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні проблеми формування нової парадигми державного управління набувають особливої актуальності на початку ХХІ ст. і висвітлюються в наукових працях М.Долішнього, В.Дзюндзюка, В.Князева, О.Крупчан, В.Мартиненка, Н.Мельтюхової, О.Молодцова, П.Надолішнього, В.Нікітіна, Л.Савенка, В.Сичової, Ю.Шарова та ін. Зокрема, В.Дзюндзюк, досліджуючи проблему ефективності діяльності публічних організацій, наголошує на плідності нової моделі публічного менеджменту, що зорієнтована на досягнення результату [1, с. 197]. В.Нікітін розглядає сутність, теоретико-методологічні засади, суспільну значущість і передумови впровадження в Україні нової, орієнтованої на діалог з організованою громадськістю моделі державного управління [4]. О.Молодцов відстежує історичну логіку зміни парадигм розвитку та обґрунтовує актуальність дослідження сітьової парадигми як концептуальної основи публічної політики на постіндустріальному етапі розвитку суспільства [3] тощо.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Разом з тим важливою проблемою, що потребує подальшого дослідження, є як з'ясування сутності нової парадигми, так і виявлення впливу на її формування сучасних європейських соціально-політичних практик.

Постановка завдання. У межах статті здійснюється спроба підтвердити актуальність вирішення завдань суспільного розвитку на етапі інформаційної цивілізації в контексті комунікативної парадигми та довести, що прикладом її імплементації у сфері державного управління може вважатися західна політико-управлінська концепція Governance*.

Виклад основного матеріалу. Сучасна наука поступово відмовляється як від тих суспільних теорій, що базуються на абсолютизації індивідуалізму, так і від тих, що нівелюють людську особистість, надаючи перевагу со-

*Враховуючи існування різних варіантів перекладу цього терміна українською мовою (управління, врядування тощо) в межах цієї публікації використовується англійський варіант - governance, за винятком випадків, коли цитуються документи, видані французькою мовою.

ціальному детермінізму. Все більше виявляють свою обмеженість спроби творити науку як теоретичну систему достовірних знань про світ виключно в рамках суб'єктно-об'єктних відносин.

Сьогодні триває активний пошук нових орієнтирів суспільного розвитку. На відміну від теоретико-пізнавальних і соціальних доктрин Нового часу, що осмислювали світ у межах пізнавального співвідношення суб'єкт-об'єкт, сучасна соціальна думка зміщує фокус дослідження на сферу інтерсуб'єктивності, а об'єктом її рефлексії стає комунікація. Так, Ю.Габермас у своїй відомій праці "Теорія комунікативної дії" (1981) визначає суспільство як соціально-культурну систему, що розвивається шляхом освоєння природи в процесі виробництва, а також завдяки створенню внутрішніх структур через соціалізацію за допомогою інструментальних і соціальних дій. Не викликає сумніву, що процес праці (інструментальна дія) і міжособистісні стосунки (інтеракція, спілкування тощо, тобто комунікативні дії) тісно пов'язані між собою. Відтак, цих два вирішальних соціокультурних фактори визначають специфіку людського суспільства й рівень його розвитку. Проте, якщо першому з них приділялось достатньо уваги у філософських та економічних ученнях, то другий фактично не розглядався у своєму основному значенні - як соціальна дія. Соціальна дія, за Габермасом, завжди має комунікативний характер: суб'єкти комунікації разом створюють "інтерсуб'єктивні значення" (цілі, ціннісні орієнтири тощо), координують свої дії відповідно до досягнутих угод, сприяючи розвитку процесів соціальної інтеграції та солідаризації на новій основі.

Ю.Габермас обстоює необхідність зміни парадигми від філософії свідомості до комунікативної теорії, пропонуючи нову інтерпретацію поняття інтерсуб'єктивності. Для цієї інтерпретації є характерним те, що суб'єкт сприймається не лише як співвіднесений з об'єктом у фундаментальних модусах пізнання і дії, але й як такий, що домовляється в процесі суспільного розвитку з іншими суб'єктами з приводу пізнання і дії [11, с. 523]. Як і інші мислителі, він переосмислює питання ставлення особистості й суспільства до держави, змістивши акценти на принципи політичної участі громадян у процесі прийняття рішень, на форми такої участі. Філософ доводить розробку концептуальних положень своєї теорії до такої стадії, коли їх уже можна розглядати в практичному плані, як орієнтацію на певні соціальні дії, здатні сприяти зміні існуючої соціальної практики й вирішенню головного завдання, що постає перед сучасним суспільством: гуманізації суспільного життя в усіх його напрямках і проявах. Крім Ю.Габермаса, значний внесок у розвиток комунікативної парадигми суспільних відносин зробили К.Поппер (ідеї відкритого суспільства), П.Бурд'є (політична філософія), Х.Йонас (аксіологія), К.-О.Апель (комунікативна етика), Н.Луман (ідеї сучасних соціальних практик) та ін.

Менш ніж через десять років після виходу "Теорії комунікативної дії" у 90-х рр. XX ст. у західній науці з'являються ідеї побудови принципово нової управлінської моделі, що об'єднуються під терміном Governance. На початковому етапі йдеться про певну методологію, що стосувалася засад переходу колишніх колоній або країн з тоталітарними режимами до демократії. У 1993 р. Світовий банк визначає Governance як метод, за рахунок якого забезпечується реалізація владних повноважень у процесі розпорядження політичними, економічними і соціальними ресурсами країни з метою розвитку [14]. У результаті численних досліджень аналітики банку доходять висновку, що більшість кризових явищ у країнах, які розвиваються, є наслідком неефективної системи управління. Саме у цьому зв'язку Світовий банк пропонує нову концепцію оцінки управління - Good Governance, - що включає в себе перелік незалежних критеріїв і стандартів, відповідність яким має свідчити про досягнення позитивних соціальних і економічних результатів.

Досить швидко, вже наприкінці 1990-х рр. у наукових і політичних колах Західної Європи визріває розуміння того, що ідеї Governance стосуються і країн розвинутої демократії, оскільки неможливо не помітити їх кореляцію з уже частково опрацьованими теоретичними засадами комунікативної парадигми.

Незважаючи на широке визнання, що отримали основні положення Governance, можна наполягати на тому, що й сьогодні відсутнє загальноприйняте розуміння цього поняття. Цей термін має полівалентне значення й використовується представниками різних соціально-гуманітарних наук, зокрема економічних і політичних. Кількість наукових публікацій, присвячених Governance, постійно зростає, але їх автори часто демонструють досить різні підходи до його трактування [2]. Так, Родерік Родес стверджує, що науковці звертаються до терміна Governance з метою позначення принаймні шести різних понять: "мінімальна держава" (eng. *minimal State*); корпоративне управління (eng. *corporate governance*); новий публічний менеджмент (eng. *new public management*); ефективне управління (eng. *good governance*), соціально-кібернетичні системи (eng. *social-cybernetic systems*) та мережі, що самоорганізуються (eng. *self-organised networks*) [13, с. 652].

Ураховуючи неможливість аналізу всіх існуючих підходів у рамках однієї публікації, звернемось до дослідження "європейської інтерпретації" поняття, основні засади якої визначені документами, виданими Європейською комісією в період з 2001 по 2006 р. [5-10]. Зазначені документи дають підстави для таких висновків:

По-перше, у них фігурують чотири основних поняття: *governance* (fr. *gouvernance*) - врядування, *european governance* (fr. *gouvernance européenne*) - європейське врядування, *global governance* (fr. *gouvernance mondiale*) - глобальне врядування, *good governance* (fr. *bonne gouvernance*) або *democratic*

governance (fr. *gouvernance démocratique*) - відповідно, ефективне або демократичне врядування як синоніми [5-10].

По-друге, основні положення Governance як концепції застосовуються європейськими інституціями у трьох різних сферах:

- побудови внутрішньої європейської системи управління;
- співробітництва з державами-партнерами ЄС у сфері розвитку;
- відносин з організаціями громадянського суспільства [5-10].

По-третьє, що стосується внутрішніх потреб ЄС, Європейська комісія звертається до поняття Governance у двох основних випадках, з метою:

- визначення напрямів модернізації європейської політико-адміністративної системи;
- характеристики процесу прийняття політичних рішень на європейському рівні.

По-четверте, появу поняття Governance у науковому та політичному лексиконі Європейська комісія пов'язує з "потребою економічних наук (у сфері управління організацією) і політичних наук (у сфері державного управління) мати у своєму розпорядженні термін, здатний увібрати в себе різні значення, що не можуть бути експліковані в рамках традиційного поняття управління (eng. *government*)" [10].

По-п'яте, в розглянутих документах відсутнє чітке визначення терміна Governance, натомість, воно трактується або через "здатність європейських інститутів і країн-членів ЄС виробляти політику, програми й проекти, які відповідають очікуванням та інтересам більшості суспільних акторів*", що діють на європейському рівні (приватний сектор, громадські організації, громадяни в цілому)" [7], або пов'язується з поняттям консенсусу в процесі прийняття політичних рішень [8].

Перші дебати з приводу європейського врядування (fr. *gouvernance européenne*) розпочато Європейською комісією у 2001 р. у рамках документа "Біла книга: європейське врядування" стосовно "сукупності правил, процедур і управлінських практик, що мають відношення до процесу реалізації влади на європейському рівні" [7]. У цьому документі пропонувалось запровадити нові форми врядування з метою наближення "європейського політичного проекту до громадян, зміцнення демократії в Європі, посилення легітимності європейських владних інституцій та зміцнення позицій Європейського Союзу по відношенню до основних міжнародних організацій". Його автори висловлювали думку, що головним напрямом розвитку інтеграційних процесів у Європі стає укріплення зв'язків наднаціональних органів влади з інститутами громадянського суспільства за рахунок їх залучення до процесів розробки й реалізації європейської публічної політики [7].

*Суспільний актор - суб'єкт процесу діяльності, взятий поза класичною опозицією суб'єкт-об'єкт, тобто як один із учасників соціальної інтеракції [2].

У "Білій книзі" ЄС декларує також п'ять фундаментальних принципів *good Governance**: відкритість (fr. *ouverture*), партисипація (fr. *participation*), відповідальність (fr. *responsabilité*), ефективність (fr. *efficacité*) і когерентність (fr. *cohérence*) [7]. На їх основі у поєднанні з принципами субсидіарності й солідарності віднині повинна була формуватись не лише загальноєвропейська, а й національна політика кожної з держав ЄС. З метою реалізації зазначених вище принципів у "Білій книзі" пропонується серія рекомендацій щодо реформування європейської системи управління, загальний зміст яких можна коротко охарактеризувати наступним чином: Європейський Союз як інститут наддержавного рівня "повинен мати здатність трансформувати різноспрямовані інтереси в спільну політику" [7]. Така його особливість, безумовно, позначається як на європейській системі управління, так і на процедурі прийняття рішень, визначальними характеристиками яких стають:

- мультисуб'єктність і мультирівневність (fr. *multi actors et multi niveaux*);
- орієнтація на переговорний процес і політичний консенсус;
- комплексна система контролю та оцінки ефективності загальноєвропейської публічної політики.

Таким чином, Європейська комісія фактично формулює основні засади нової європейської моделі врядування (fr. *gouvernance européenne*). Розглянемо їх більш детально.

По-перше, європейська система управління визначається як мультисуб'єктна. У процесі розробки загальноєвропейської політики прямо або опосередковано, через процедури громадських консультацій, беруть участь усі суспільні актори, що діють на європейському рівні: європейські владні інституції, органи державного управління та місцевого самоврядування країн-членів ЄС, представники приватної сфери та громадські організації.

В ЄС не існує жодної організації, яка б утримувала у своїх руках всю повноту влади. На відміну від національного рівня, де влада формується на засадах поділу на три гілки: законодавчу, виконавчу й судову - європейський політико-адміністративний простір характеризується розподілом владних повноважень на основі "інтересів суспільних акторів", що беруть участь у процесі прийняття політичних рішень.

Кожна європейська інституція є виразником інтересів певного типу суспільних акторів. Європейський парламент діє від імені громадян, які його обрали. Європейська рада у складі голів держав та урядів, так само як різні конфігурації Ради Європейського Союзу (Ради Міністрів), що об'єднують міністрів профільних міністерств, представляють інтереси країн ЄС. Комітет Регіонів та Економічний і соціальний комітет озвучують думку відповідно

*У цьому випадку термін *governance* одночасно позначає мету для досягнення й систему критеріїв, відповідність яким повинна свідчити про досягнення позитивних соціальних і економічних результатів.

регіонального та місцевого самоврядування й громадянського суспільства. Нарешті, Європейська комісія діє від імені єдиної Європи. Вона має одночасно право законодавчої ініціативи, виконавчі й контрольні повноваження. Європейський парламент і Рада Європейського Союзу разом затверджують європейське законодавство й бюджет. Європейська Рада визначає стратегічні напрями розвитку ЄС.

Отже, поділ влади за Ш.Монтеск'є у "чистому вигляді" не притаманний європейській політичній системі. Натомість, поняття "інтересу суспільних акторів", яке досить часто не знаходить відображення на національному рівні, діє в процесі прийняття рішень у масштабах ЄС.

По-друге, європейська система Governance є мультирівневою. Кожна європейська інституція представляє певний рівень влади (від місцевого до наддержавного) і відіграє чітко визначену роль у процесі прийняття політичних рішень. Європейська комісія є організацією наднаціонального рівня, Європейська Рада і Рада ЄС - міжнаціональні органи влади. Органи місцевого самоврядування, як уже було зазначено, представлені в Брюсселі Комітетом регіонів - консультативним органом, повноваження якого постійно розширюються, тощо.

По-третє, орієнтація на переговорний процес і політичний консенсус - забезпечується самою структурою управління ЄС, про яку йшлося вище. Крім того, процедури *співрішення* (fr. *codécision*) та *комітології* (fr. *comitologie*), запроваджені Лісабонською угодою 2007 р., хоча й значно ускладнюють процедуру прийняття рішення, однак гарантують її демократичну легітимність [14].

Нарешті, остання характеристика європейської системи управління стосується *механізмів контролю та оцінки* діяльності європейських органів влади. Після адміністративної реформи, розпочатої Комісією Проди у 2000 р., внутрішнє функціонування Європейської комісії частково регулюється на основі принципів Нового публічного менеджменту (eng. *New Public Management*) (далі - НПМ). НПМ робить наголос на результативності й ефективності діяльності публічних організацій та передбачає, наприклад, оцінку роботи чиновників з точки зору її продуктивності.

Таким чином, незважаючи на відсутність єдиного визначення поняття *Governance* у розглянутих документах Європейської комісії, не можна не звернути увагу на спробу його інтерпретації французькими науковцями П'єром Мюллером та Івом Сюрелем у 2000 р., ще до виходу "Білої книги": "*Governance* - це система правління (у широкому сенсі цього поняття), в межах якої послідовний процес формування та реалізації публічної політики (визначення суспільних проблем, можливих шляхів їх вирішення і форм практичної реалізації наміченого) більше не є результатом діяльності відносно однорідної і централізованої політико-адміністративної еліти (яка в цьому разі втрачає монополію на визначення когнітивних і нормативних рамок (матриць) публічної політики), а відбувається за рахунок створення мульти-

рівневого й мультисуб'єктного координаційного механізму, результат роботи якого, завжди неочевидний, залежить від здатності суспільних акторів визначити спільну точку зору, мобілізувати компетенції різної природи й реалізувати дієві способи розподілу відповідальності й легітимізації прийнятих рішень" (переклад наш. - Авт.) [12].

Крім засадничих принципів *Governance* (мультисуб'єктність і мультирівневість) дане визначення містить надзвичайно важливе, з точки зору розуміння сутності цього поняття, положення: влада більше не є прерогативою певної особи, соціальної групи або політичної партії, вона реалізується за рахунок постійного переговорного процесу між акторами суспільного розвитку, об'єднаними у партнерські союзи.

Висновки. Якщо розглянути сучасну політико-управлінську концепцію *Governance* з точки зору теорії комунікативної дії Ю.Габермаса, можна зробити такі висновки:

1. У рамках концепції *Governance* управління трактується не лише як інструментальна (суб'єктно-об'єктна), але й, головним чином, як соціальна (суб'єкт-суб'єктна) дія.

2. Відповідно, управління як соціальна дія має комунікативний характер: суб'єкти управління (у даному випадку актори суспільного розвитку, які беруть участь у процесі розробки і реалізації публічної політики) разом створюють "інтерсуб'єктивні значення" (цілі, ціннісні орієнтири тощо), координують свої дії відповідно до досягнутих угод, сприяючи розвитку процесів соціальної інтеграції та солідаризації на новій основі.

3. Суб'єкт управління, таким чином, перетворюється на мультисуб'єкту та мультирівневу систему, способом існування якої стає інтерсуб'єктивність.

4. *Governance* є фактично першою спробою побудувати державно-управлінську модель, в межах якої суспільство виступає не лише як об'єкт, але й як співсуб'єкт управління, тобто має місце часткова тотожність суб'єкта і об'єкта управління. Це дає змогу кваліфікувати *Governance* як проміжну фазу між управлінням, заснованим на примусі, та самоуправлінням (самоорганізацією).

5. Поняття *Governance*, взяте у найбільш широкому сенсі, можна визначити як постмодернову форму економічної і політичної організації*.

*У даному контексті *постмодернізм* розуміється як епоха, що прийшла на зміну європейському Новому часу (модерну), однією з ознак якого була віра в прогрес і всемогутність розуму. Надлом ціннісної системи Нового часу відбувся у період Першої світової війни, у результаті чого європоцентристська картина світу поступилась місцем глобальному поліцентризму (Х.Кюнг), а віра в розум - інтерпретаційному мисленню (Р.Тарнас). Типовою ознакою постмодернізму також вважається глобальне утвердження споконвічних, більш важливих, ніж будь-які інтереси держави, прав людини, і зародження релятивістського, гуманістичного ставлення до науки, техніки, індустрії і демократії. Це нове ставлення виражається в усвідомленні наукою своєї відповідальності за дотримання основних етичних норм; співвідношення технічних досягнень з ідеалами людини й людськості; розвитку природоохоронної, екологічної промисловості; побудові соціальної демократії, спроможної поєднати принципи свободи й справедливості.

Імплементація зазначених положень у сучасну українську систему державного управління потребує, на наш погляд, справжньої революції в мисленні, оскільки йдеться про зміну не лише певних ознак, а самої природи управління й про розуміння останнього як суттєвого соціального явища. В іншому разі, існує реальна загроза зведення принципів *Governance* до рівня керівництва технічною організацією управлінського процесу. Останнє твердження можна проілюструвати положенням з комюніке Європейської комісії, присвяченого питанням організації європейської системи управління: "Демократичне управління (fr. *gouvernance democratique*) висуває на перший план утвердження прав громадян, чоловіків і жінок, та не може зводитись виключно до боротьби проти корупції" (переклад наш. - Авт.) [8].

Процес формування концепції *Governance* у контексті реалізації сучасних ідей європейського адміністративного простору підтверджує домінуючу західну практику реагування на постійно виникаючі соціальні суперечності не пошуками фундаментальних теорій, а дією за принципом "виклик - реакція".

Перспективи подальших досліджень. Складність і комплексність досліджуваної проблеми обумовлює необхідність подальших зусиль науковців стосовно поглиблення засад та розробки практичних механізмів заміни традиційної моделі державного управління в Україні новою, побудованою на основі комунікативної парадигми, концепції *Governance* та сучасних принципів організації і функціонування європейського адміністративного простору.

Список використаних джерел

1. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія / В. Б. Дзюндзюк. - Х. : Вид-во ХарПІ УАДУ "Магістр", 2003. - 236 с.
2. Корженко В. В. Методологічні та евристичні інтенції сучасної концепції Governance / В. В. Корженко, В. В. Нікітін // Державне будівництво : Електрон. фах. вид. ХарПІ НАДУ. - 2007. - №1. - Ч.1 - Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/doc/1/01.pdf>
3. Молодцов О. В. Парадигма публічного управління у вимірах інформаційного суспільства / О. В. Молодцов // Зб. наук. пр. НАДУ / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. - К. : Вид-во НАДУ, 2004. - Вип. 2. - С. 78-88.
4. Нікітін В. В. Концептуальні засади "діалогічної" моделі державного управління / В. В. Нікітін // Державне будівництво : електрон. фах. вид. ХарПІ НАДУ. - 2006. - № 1. - Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/doc/1/01.pdf>
5. Commission européenne Compendium des stratégies de coopération au développement, DE 133, Luxembourg, Octobre 2006. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/development/icenter/publication/descript/pub8_1_en.cfm
6. Commission européenne Gouvernance et Développement, Communication de la commission au conseil, au parlement européen et au comité économique et social européen, COM(2003)615 Final, 20/10/2003, Bruxelles. - Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/development/sectoral_development_policies/r12524_fr.htm
7. Commission Européenne Gouvernance européenne, un livre blanc, COM(2001) 428 final, 25/07/2001, Bruxelles. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/governance/white_paper/index_fr.htm

8. Commission européenne La gouvernance dans le consensus européen pour le développement, Communication de la commission au conseil, au parlement européen, au comité économique et social européen et au comité des régions, COM(2006)421 Final, 30/08/2006, Bruxelles. - Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/development/sectoral_development_policies/r13012_fr.htm

9. Commission Européenne Journées européennes du Développement - Rapport final : Luxembourg: Office des publications officielles des Communautés européennes 2007. - 229 pp. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/development/services/events/EDD/Homepage_fr.html

10. Governance in the EU: A White Paper. - Режим доступу : http://ec.europa.eu/governance/index_en.htm

11. *Habermas J.* Theorie des kommunikativen Handelns / Jürgen Habermas. - B. I. Frankfurt, 1981. - 524 с.

12. *Muller P.* L'Analyse des politiques publiques / Pierre Muller, Yves Surel. - Paris : Montchrestien, 2000. - 156 p.

13. *Rhodes R.* The new governance: governing without government / Roderick Rhodes // Political Studies. - 1996. - Vol. 44. - P. 652-667.

14. Traité de Lisbonne modifiant le traité sur l'Union européenne et le traité instituant la Communauté européenne, signé - Lisbonne le 13 décembre 2007// Journal officiel de l'Union européenne. - 17.12.2007. - 306 с. - Режим доступу : http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_fr.htm

15. World Bank, Governance, Washington, D.C., 1993.

Людмила Пашко,

доктор наук з державного управління,

доцент, професор кафедри парламентаризму

та політичного менеджменту НАДУ

Соціальна ефективність як виклик сьогодення державного управління

Стаття присвячена проблемі офіційного визнання соціальної ефективності критерієм оцінювання ефективності Української держави в цілому. Автор наголошує, що нині мова має йти про державу та громадян як партнерів, причому рівноправних, суспільного діалогу, обов'язковою складовою якого має стати ефективний та дієвий зворотний зв'язок, спрямований на досягнення спільного блага та спільного інтересу, визначених обома цими партнерами.
Ключові слова: соціальна ефективність, соціальне партнерство, оновлення державної машини.

The article is devoted the problem of official confession of social efficiency the criterion of evaluation of efficiency of the Ukrainian state on the whole. An author marks that presently a language must go about the state and citizens as partners, thus equal in rights, public dialog, the obligatory constituent of which an effective and effective feed-back, directed on achievement of the general blessing and general interest, certain both these partners, must become.

Key words: social efficiency, social partnership, update of state machine.